

I. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa predkladá v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2003.

Prvotným cieľom navrhovanej úpravy je komplexná úprava konania o uznanie cudzích rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach na území Slovenskej republiky.

Motiváciou k novej úprave je predovšetkým potreba vytvoriť podmienky na vykonávanie Nariadenia Rady (EC) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie Brusel I“) a Nariadenia Rady (EC) č. 1347/2000 z 29. mája 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností manželov k spoločným deťom (ďalej len „nariadenie Brusel II“).

Nemožnosť podania odvolania a dovolania proti rozhodnutiu o uznaní cudzieho rozhodnutia (resp. jeho vyhlásení za vykonateľné) bola kritizovaná Európskou komisiou v rámci prístupových rokovaní, konkrétne v kontexte tzv. technických adaptácií k nariadeniam Brusel I a Brusel II. Slovenská strana zastávala právny názor, že nariadenia neukladajú štátom povinnosť mať vo svojom právnom poriadku možnosť odvolania či dovolania proti rozhodnutiu o uznaní cudzieho rozhodnutia, ale nariadenie ukladá len povinnosť určiť súdy, ktorým je takéto odvolanie/dovolanie možno podať, ak ho vnútroštátny právny poriadok pripúšťa.

V liste adresovanom veľvyslancovi SR pri EÚ z 12.12.2002 číslo RW/(2002)60391 však pán Rutger Wissels z Európskej komisie, Generálny direktoriát Rozširovanie, vyzval slovenské orgány, aby zmenili svoj právny poriadok tak, aby odvolanie a dovolanie v prípadoch uznania (vyhlásenia za vykonateľné) pripúšťal, pretože Komisia po analýze nariadenia Brusel II dospela k názoru, že možnosť odvolania a dovolania musí byť účastníkovi daná. Aj keď pán Wissel hovorí len o nariadení Brusel II, faktický ako aj právny stav je rovnaký tiež v prípade nariadenia Brusel I, nakoľko ich filozofia a štruktúra je v otázkach uznávania rozhodnutí (ich vyhlásenia za vykonateľné) rovnaká.

V snahe nevytvárať niekoľko paralelných a neprehľadných systémov uznávania a výkonu cudzích rozhodnutí je cieľom novej úpravy poskytnúť ucelený systém, použiteľný tak vo vzťahu k členským štátom EÚ, ako aj vo vzťahu ku všetkým ostatným štátom - aby sa dalo

podľa neho postupovať tak pri vykonávaní medzinárodných zmlúv a záväzných prameňov komunitárneho práva, ako aj v prípadoch absencie medzinárodnej zmluvy. Samozrejme po nadobudnutí platnosti prístupovej zmluvy sa dotknuté nariadenia (Brusel I a Brusel II) stanú súčasťou nášho právneho poriadku (budú mať prednosť pred našimi zákonmi) a sudy ich budú aplikovať priamo.

V súlade s prevažujúcim trendom vo svete sa zároveň so zavedením možnosti osobitného uznávacieho konania u všetkých vykonateľných cudzích rozhodnutí upustilo od skúmania požiadavky vzájomnosti. Ide o požiadavku historicky prekonanú, ktorá pochádza z oblasti medzinárodného práva verejného a v oblasti súkromnoprávnej v uplynulých desaťročiach stratila svoje opodstatnenie.

Uznávanie špecifických tzv. štatusových cudzích rozhodnutí (§ 65) sa presúva z najvyššieho súdu na krajský súd. Toto je potrebné z dôvodu, aby sa dala procesne zabezpečiť možnosť podania odvolania a aj dovolania proti takýmto rozhodnutiam (z dôvodu vykonávania nariadenia Brusel II). Taktiež uznávanie cudzích rozhodnutí v trestných veciach sa zákonom č. 422/2002 Z.z. presunulo z najvyššieho súdu na krajské sudy. Tým sa konanie o *exequatur* v trestných aj civilných veciach dostane na rovnaký stupeň súdov.

Uznávanie cudzích rozhodnutí, u ktorých sa predpokladá ich výkon, sa ponecháva na okresných súdoch, ktoré podmienky uznateľnosti cudzích rozhodnutí skúmali aj doteraz. Podľa novej úpravy bude však môcť súd na návrh účastníka rozhodovať o otázke uznania samostatným výrokom.

Okrem vyššie uvedeného základného cieľa predkladanej novely zákona o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len „ZMPS“), sledujú niektoré ustanovenia potrebu novým spôsobom upraviť otázky právomoci slovenských súdov v konaní v občianskych a obchodných veciach, pretože doterajšia úprava v § 37 ZMPS už súčasným požiadavkám justičnej praxe nevyhovuje, ako aj v nevyhnutnej miere reagovať na niektoré aspekty vykonávania mnohostranných medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

Navrhovaná právna úprava je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Predkladaný návrh zákona nepredpokladá zvýšenie nárokov na finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu ani rozpočtov obcí a nezakladá nároky na pracovné sily a organizačné zabezpečenie.